

РОЗДІЛ 7

ПРОБЛЕМИ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ІНФОРМАЦІЙНИХ ВІДНОСИН

АБРЕВІАТУРИ ТА ЕМБЛЕМИ МІЖНАРОДНИХ ОРГАНІЗАЦІЙ : ПРАВО ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ

Гачкевич А.О., Майкут О.О.

*Національний університет «Львівська політехніка»
Степана Бандери, 12, м. Львів, 79013, Україна*

Зважаючи на те, що в умовах інформаційної епохи швидкий розвиток суспільства значно випереджає розвиток правової системи, виникає необхідність пошуку шляхів врегулювання нетрадиційних для «вчорашнього дня» відносин. Оскільки законодавство сучасних держав гарантує захист не тільки матеріальної власності, але й прав на результати інтелектуальної, творчої діяльності (інтелектуальна власність), то доцільно припустити, що таким захистом користуватимуться аббревіатури і емблеми міжнародних організацій. Хоча практика створення перших міжнародних організацій у формі адміністративних союзів сягає другої половини XIX століття, лише на сучасному етапі постала проблема прав інтелектуальної власності міжнародної організації, що пов'язано зі зростанням ролі міжнародних організацій у сучасному світі та поширенням тенденції комерціалізації, тобто перетворення чогонебудь у можливе джерело прибутку.

Під поняттям аббревіатури розуміємо «складноскорочене слово, утворене з початкових складів або з перших літер слів словосполучення» [1, 2]. Аббревіатури більшості міжнародних організацій було утворено від офіційних назв міжнародних організацій англійською мовою (WHO – World Health Organization, ICAO – International Civil Aviation Organization). Цікаво, що не тільки в україно- та російськомовній спеціалізованій літературі, але й у літературі іншими мовами, а також у практиці міжнародного спілкування використовують саме аббревіатури, що були утвореними вищезазначеним способом. Виняток з цього правила стосується аббревіатур загальновідомих міжнародних організацій (ЄС, ООН, ОБСЄ). Емблема – це «умовне, символічне

зображення якого-небудь поняття, ідеї» [1, с. 263]. Положення про емблему встановлюється документами внутрішнього права міжнародної організації. До якої категорії об'єктів інтелектуальної власності можна віднести аббревіатури та емблеми міжнародних організацій? Варто нагадати, що традиційно розрізняють об'єкти авторського права та суміжних прав, об'єкти промислової власності, а також засоби індивідуалізації продукції, робіт та послуг (знаки для товарів та послуг, комерційні найменування та географічні зазначення). Крім того, в окрему категорію виділяють сорти рослин, породи тварин та топографії інтегральних мікросхем як нетрадиційні об'єкти інтелектуальної власності [2, с. 17].

У відповідності до ст. 10 Закону України «Про авторське право і суміжні права» до об'єктів, що не охороняються авторським правом, належать державні символи України, державні нагороди; символи і знаки органів державної влади, Збройних Сил України та інших військових формувань; символіка територіальних громад; символи та знаки підприємств, установ та організацій. При цьому далі у статті Закону було зазначено, що проекти офіційних знаків та символів до їх офіційного затвердження розглядаються як твори і охороняються відповідно до Закону. Незважаючи на відсутність у нормі Закону емблем міжнародних організацій, цю групу об'єктів можемо вважати «символами та знаками підприємств, установ та організацій», оскільки будь-яка емблема являє собою символ, а положення Закону не конкретизують, які саме організації має на увазі законодавець. Необхідно звернути увагу на те, що до моменту затвердження таких символів вони користуються захистом авторського права. У Законі не було встановлено, який момент вважати таким у даному випадку. Однак, доцільно припустити, що йдеться про вступ міжнародного договору в силу, якщо застосування емблеми було передбачено на рівні статуту, або прийняття відповідного акта внутрішнього права міжнародної організації. Отже, з моменту затвердження емблеми міжнародних організацій не належать до категорії об'єктів, що охороняються авторським правом.

Хоча законодавство України, а також положення міжнародних договорів не передбачають повного переліку творів, що охороняються нормами авторського права, вважаємо, що ні аббревіатури, ні офіційні назви міжнародних організацій до цього переліку не належать. У 1998 р. державним підприємством «УААСП» було видано свідоцтво про

державну реєстрацію твору «Назва закритого акціонерного товариства страхової компанії «Д...К» з іноземними інвестиціями, але факт реєстрації було оскаржено, оскільки вищезазначена назва не могла стати об'єктом авторського права, бо не є твором в галузі науки, літератури або мистецтва [3, с. 77–78]. Оскільки абрєвіатури виконують функцію індивідуалізації, можна зробити припущення про те, що їх можна прирівняти до комерційних (фірмових) найменувань. Зважаючи на те, що «комерційне (фірмове) найменування має на меті індивідуалізувати певну особу в процесі здійснення нею діяльності з виробництва та (або) реалізації товарів, надання послуг», зрозуміло, що право на комерційне найменування має лише суб'єкт, який займається діяльністю з отримання прибутку, а це, в свою чергу, суперечить призначенню міжнародної організації. Таким чином, абрєвіатура міжнародної організації не належить до об'єктів авторського права, оскільки не є твором науки, літератури або мистецтва, а також – до комерційних (фірмових) найменувань, тому що діяльність міжнародних організацій є неприбутковою.

Ст. 6 Закону України «Про охорону прав на знаки для товарів і послуг» вказує на те, що об'єктом знака не можуть бути позначення емблем, скорочених або повних найменувань міжнародних міжурядових організацій. Положення статті передбачають заборону реєстрації знаків для товарів або послуг, які зображують або імітують не тільки емблеми міжнародних організацій, але й їх назви та абрєвіатури. Однак, вищезазначені позначення за згодою відповідного компетентного органу можуть бути включені до знака як елементи, що не охороняються. На основі аналізу законодавства України у сфері інтелектуальної власності, можна зробити висновок, що емблеми та абрєвіатури міжнародних організацій, за загальним правилом, не належать до об'єктів права інтелектуальної власності, однак, якщо емблема не була затвердженою, то її прирівнюють до творів.

Відносини з приводу емблем та абрєвіатур конкретних міжнародних організацій можуть регулюватись спеціальними правовими нормами. Наприклад, у Найробському договорі про охорону Олімпійського символу 1981 р., емблеми Міжнародного олімпійського комітету (далі – МОК), встановлюється заборона для держав-учасниць реєструвати чи визнавати зареєстровані торговельні марки з використанням Олімпійського символу, чи використовувати його в комерційних цілях. Також

було зазначено, що така реєстрація здійснюється лише з дозволу МОК. У Договорі було визначено умови, за яких дозволяється використовувати Олімпійський символ. Разом з тим, жодна з держав не може заборонити використання Олімпійського символу у ЗМІ з метою інформування про діяльність олімпійського руху. Положення Договору встановлюють, що використання Олімпійського символу третіми особами може здійснюватись в особливому порядку. Виходячи з цього, можна запропонувати ідею про існування особливої категорії об'єктів права інтелектуальної власності – емблем міжнародних організацій.

1. *Великий тлумачний словник сучасної української мови / Уклад. і голов. ред. В.Т. Бусел. – К. ; Ірпінь: ВТФ «Перун», 2004. – 1440 с.*
2. *Дроб'язко В.С., Дроб'язко Р.В. Право інтелектуальної власності : Навч. посібник / В.С. Дроб'язко, Р.В. Дроб'язко. – К. : Юрінком Інтер, 2004. – 512 с.*
3. *Коссак В.М., Якубівський І.Є. Право інтелектуальної власності : Підручник / В.М. Коссак, І.Є. Якубівський. – К. : Істина, 2007. – 208 с.*